

520A

کد کنترل

520

A

صبح جمعه

۹۷/۱۲/۳

دفترچه شماره (۱)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

«اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.»
امام خمینی (ره)

آزمون ورودی دوره دکتری (نیمه متمرکز) - سال ۱۳۹۸

رشته الهیات و معارف اسلامی - تاریخ و تمدن ملل اسلامی
کد (۲۱۳۲)

مدت پاسخ گویی: ۱۲۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۹۰

عنوان مواد امتحانی، تعداد و شماره سؤالات

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره
۱	مجموعه دروس تخصصی: زبان عربی - تاریخ و تمدن ملل اسلامی	۹۰	۱	۹۰

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

حق چاپ، تکثیر و انتشار سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون، برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز این سازمان مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

۱۳۹۸

* داوطلب گرامی، عدم درج مشخصات و امضا در مندرجات جدول ذیل، به منزله عدم حضور شما در جلسه آزمون است.

اینجانب ..... با شماره داوطلبی ..... در جلسه این آزمون شرکت می‌نمایم.

امضا:

■ ■ عین الأصح و الأدق في الجواب للترجمة أو المفهوم أو التعريب (۱-۱۰)

- ۱- ﴿ كان الناس أمة واحدة فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين، و أنزل معهم الكتاب بالحق ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه ... ﴾:
- (۱) مردمان ملت یگانه‌ای بودند آنگاه الله پیغامبرانی برای مژده دادن و انذار کردن مبعوث کرد، و با آنان کتاب حق را فرستاد تا داوری کند در آنچه بین خود اختلاف کرده‌اند!
- (۲) مردم ابتدا امتی یگانه بودند و خدا پیامبرانی را مژده‌آور و اخطارکننده فرستاد، و کتابی را به حق نازل کرد تا پیامبران در آنچه مردمان اختلاف دارند حکمیت کند!
- (۳) مردمان در آغاز ملتی واحد بودند و الله پیغامبران را برای مژده دادن و برحذر داشتن ارسال کرد، و با آنان کتابی را به حق فرستاد تا بین مردم داوری کنند در آنچه اختلاف دارند!
- (۴) مردم امتی واحد بودند و خداوند پیامبران را مژده‌دهنده و هشداردهنده مبعوث کرد، و با آنان به حق کتاب را نازل کرد تا بین مردم در آنچه اختلاف کرده‌اند حکمیت کند!
- ۲- « أملكوا عني هذا الغلام لا يهدني، فإني أنفس بهذين على الموت لنلا ينقطع بهما نسل رسول الله! »:
- (۱) این جوان را بشدت نکه دارید که پشت مرا نشکند، چه مرگ این دو را دریغم آید، تا با مرگ آنها نسل رسول الله قطع نگردد!
- (۲) این نوجوان را مانع شوید تا بر من حمله نکند، زیرا من بر مرگ این دو تن بخل می‌ورزم، تا نکند با این مرگ دودمان پیامبر خدا قطع گردد!
- (۳) این نوجوان را دور از من نکه دارید تا مرا درهم نکوبد، چون من از مرگ این دو سخت بیمناکم، نکند مرگ آنها دودمان رسول الله را قطع کند!
- (۴) این جوان را محکم از من دور کنید وگرنه پشت مرا خم می‌کند، چه من از مرگ این دو نفر سخت بیم دارم، که با مرگ آنها نسل رسول خداوند منقطع می‌شود!

۳- عین الصحیح:

۱) إنَّ مثل هذه الكتب لا تُعار من مكتبة الجامعة لكثرة حاجة الطلاب إليها: چنین کتابهایی به دلیل کثرت نیاز دانشجویان به آنها، از کتابخانه دانشگاه امانت داده نمی‌شود!

۲) أصبحت أمتنا أكثر ما تكون بحاجة إلى التضامن و التعاون: امت ما اکنون بیش از پیش نیازمند اعتماد متقابل و همکاری است!

۳) لسنا في حاجة إلى أي من القوى العظمى للحصول على الاكتفاء الذاتي: ما برای دستیابی به تولید ملی به هیچیک از ابرقدرتها نیاز نداریم!

۴) أغلبنا بحاجة ماسة إلى معلم ماهر ندرس عليه: أغلب ما به معلمی ماهر نیاز داریم که با روش او درس بخوانیم!

۴- « تَوْقَهُ فَمَتَّى مَا شئت تَبْلُوهُ فَكُنْ مُعَادِيَهُ أَوْ كُنْ لَهُ نَشْبًا! »:

۱) خود را از او حفظ کن و اگر بخواهی او را گرفتار سازی، با او لجابت کن یا با او درآویز!

۲) از او بپرهیز و هرگاه قصد آزمودن وی را کنی، با او دشمنی کن و علیه مال و منال او باش!

۳) از او بر حذر باش و چون بخواهی او را بیازمائی، یا دشمن او باش یا مال و منالی در دستش!

۴) خویشتن را از او دور بدار و هر وقت اراده کنی او را مبتلی سازی، با وی یا ستیزه کن یا گلاویز شو!

۵- « وَ دَعِ غَمَارَ الْعُلَى لِلْمُقَدَّمِينَ عَلَيَّ رُكُوبَهَا، وَ اقْتَنِعْ مِنْهِنَّ بِالْبَلِّ! »:

۱) گرد و غبار محنت را رها کن، و از دنیا به اندک نعمتی بسنده کن!

۲) رها کن اندوه بزرگواری را برای اقدام کنندگان، و تو خود به استراحت قانع باش!

۳) غمهای بزرگ را برای اهلهش رها کن، و خود به بلاهای کوچک در این روزگار بسنده کن!

۴) گردابه‌های بزرگواری را برای شجاعانی بگذار که بر آن برمی‌نشینند، و تو خود به نمی از آن قانع باش!

۶- « از زمانهای دور تا به امروز بسیاری از دانشمندان و ادیبان به نوشتن شرح بر این کتاب روی آورده‌اند! »:

۱) إنَّ غالبية العلماء و الأدباء من العهد البعيد و حتى هذه الأيام يبَادرون بشرح الكتاب هذا!

۲) قد أقبل كثير من العلماء و الأدباء على وضع شرح لهذا الكتاب منذ آمد بعيد و حتى يومنا هذا!

۳) إنَّ أغلب العلماء و الأدباء بادروا بإيجاد شروح على هذا الكتاب من الأزمنة البعيدة حتى اليوم!

۴) قد أقبلوا الكثير من العلماء و الأدباء لكتابة شروح على هذا الكتاب منذ زمن بعيد حتى هذا اليوم!

۷- « عجیب اینست که زندگی ادبی در عصر بعضی دولتها و امارتها بحدی شکوفا شد که نظیر آن در هیچ دوره‌ای دیده نشده است! »:

(۱) الغریب أن الحیاة الأدبیة ازدهرت فی عصر بعض الدول و الإمارات ازدهاراً لم یر نظیره فی آی عصر آخر!

(۲) من الطریف أن حیاة الأدب فی عصر بعض الدول و الإمارات ازدهرت کثیراً إلى أن لم یر نظیره فی العصور الأخری أبداً!

(۳) العجیب أن حیاة الأدباء ازدهرت فی بعض الدول و الإمارات ازدهاراً بحيث لم یکن للازدهار عهد هكذا!

(۴) من العجیب أنه فی عصر الدول و الإمارات الحیاة الأدبیة کانت تزدهر ازدهاراً لم یعهده العالم!

۸- « تا قبل از آن روزها هرگز ندیده بودم که کسی از خوشحالی گریه کند! »:

(۱) لم أر قط قبل تلك الأيام أن أحداً يبكي فرحاً!

(۲) ما رأيت أبداً أحداً يتبكي للفرح قبل تلك الأيام!

(۳) لم أشاهد أبداً أحداً في بكاء الفرح إلى تلك الأيام!

(۴) ما شاهدت قط إلا في تلك الأيام أن أحداً يبكي فرحاً!

۹- عین الأصح و الأدق فی المفهوم:

(۱) ﴿ لا تَمُنُّنْ تُسْتَكْتَرُ ﴾: منت منه تا بیشتر بخواهی!

(۲) ﴿ و إنْ نَظَنَّاكَ لَمِنَ الكاذِبِینَ ﴾: تو را جز از گروه دروغگویان نمی‌پنداریم!

(۳) ﴿ تَاللَّهِ إِنْ كُنْتَ لَتُردِّینَ ﴾: به خدا قسم بدون شک نزدیک بود مرا به هلاکت افکنی!

(۴) ﴿ ظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنْ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ﴾: دانستند که پناهگاهی از خداوند جز او را نیست!

۱۰- « أريد مكاناً من كريم يصونني! ». عین الأقرب لمفهوم المصراع:

(۱) در پناه دولت او جایی می‌طلبم!

(۲) از آسیب حوادث به جوار او پناه جستم!

(۳) بخشنده یا مکانتی می‌خواهم تا بتوانم به او پناه ببرم!

(۴) می‌خواهم از آسیب حوادث در جوار مأمون او محروس بمانم!

■ ■ عین الصحيح فی التشکیل (۱۱-۱۳)

۱۱- « الأول الذي لم يكن له قبل فيكون شيء قبله، و الآخر الذي ليس له بعد فيكون شيء بعده »:

(۱) يَكُونُ - فيكونُ - شيءٌ - قبله

(۲) قبلٌ - يَكُونُ - قبله - الآخرُ

(۳) له قبلٌ - قبله - الآخرُ - بعدٌ

(۴) يَكُونُ - فيكونُ - شيءٌ - بعده

۱۲- « أكل الفاكهة ينقي الدم و لا سيما تفاحة تؤكل بعد الفطور، أما أكلها قبل الفطور ولا سيما الطازجة منها فهي أكثر فائدة!»:

- ۱) أكل الفاكهة - يُنقى الدم - أما أكلها قبل الفطور
  - ۲) يُنقى الدم - ولا سيما تفاحة - تؤكل بعد الفطور
  - ۳) أكلها قبل الفطور - ولا سيما الطازجة منها - أكثر فائدة
  - ۴) ولا سيما تفاحة - أما أكلها قبل الفطور - ولا سيما الطازجة
- ۱۳- عین الصحيح:

- ۱) جاءت عندنا مضطربة طفلة و هي تبكي!
- ۲) لم يحصل على الجائزة ما خلا طالبة واحدة!
- ۳) أتعلم أتي زرتة ليلة كنت أنت عنده!
- ۴) لم يقز في هذا السباق غير أربع طالبات!

■ ■ عین المناسب للجواب عن الإعراب و التحليل الصرفي (۱۴-۱۸)

۱۴- ﴿ و لو ترى إذ وقفوا على النار فقالوا: يا ليتنا نردُّ و لا نكذب بآيات ربنا﴾. عین الخطأ:

- ۱) إذ: ظرف غير متصرف أو مفعول فيه للزمان - وقفوا: فعل ماضٍ مبني للمجهول، نائب فاعله ضمير الواو البارز، و الجملة مضاف إليه
- ۲) ترى: فعل مضارع، معتل و ناقص، و كذلك مهموز العين (حذف الهمزة واجب) - فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً تقديره « أنت »
- ۳) يا ليتنا: يا، حرف نداء أو تنبيه - ليت: حرف تمنّي - نردُّ: مضارع مبني للمجهول، نائب فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً تقديره « نحن »

۴) و لا نكذب: الواو حرف حالية - و الفعل مزيد ثلاثي من باب تفعيل، و منصوب بحرف الواو الحالية

۱۵- ﴿ نضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيئاً و إن كان مثقال حبة من خردل أتينا بها، و كفى بنا حاسبين﴾. عین الخطأ:

- ۱) تظلم: فعل مضارع، متعدّ و مبني للمجهول، نائب فاعله « نفس » - مثقال: خبر مفرد لفعل « كان » الناقص و منصوب
- ۲) أتينا: فعل ماضٍ - معتل و ناقص (بدون إعلال) - بها: الباء: حرف للتعدية - ها: ضمير متصل مرجعه « مثقال » و تأنيته باعتبار المضاف إليه
- ۳) نضع: مضارع - معتل و مثال (له إعلال الحذف) - الموازين: ممنوع من الصرف (منتهى الجموع) و مفعول به - القسط: نعت من باب « زيد عدل »
- ۴) كفى: فعل ماضٍ، معتل و ناقص و له إعلال القلب - بنا: جار و مجرور و متعلّقهما فعل « كفى » - حاسبين: تمييز نسبة و مميّزه الملحوظي فعل « كفى »

- ۱۶- « إنك لست بسابق أجلك و لا مرزوق ما ليس لك، و اعلم أن الدنيا يومان يوم لك و يوم عليك! ». عین الخطأ:
- (۱) الدنيا: مشتق و اسم تفضيل، و اسم « أن » و خبره « يومان » - يوم: بدل تفصيل أو تفریع، و مرفوع بالتبعية للمبدل منه « يومان » أو على أنه خبر لمبتدأ محذوف
- (۲) و لا مرزوق: الواو حرف عطف، و « لا » حرف زائد لتأكيد النفي، و مرزوق: اسم مفعول و شبه الفعل و نائب فاعله الضمير المستتر فيه تقديره « أنت »
- (۳) إنك: اسمه ضمير الكاف و خبره الجملة « لست .... » - لست: من الأفعال الناقصة و اسمه ضمير التاء البارز و خبره « سابق » شبه الفعل
- (۴) سابق: مجرور بحرف الجرّ، سابق: جار و مجرور و متعلقهما فعل « لست » - أجل: مفعول به و منصوب لشبه الفعل « سابق »
- ۱۷- « أقيم بدار الحزم، مادام حزمها و أحر - إذا حالت - بأن أتحوّلاً! ». عین الخطأ:
- (۱) مادام: من الأفعال الناقصة و هي من النواسخ، « ما » حرف مصدري و ظرفي تأويله « مدّة دوامه ... »، اسمه « حزم » و خبره محذوف
- (۲) أحر: فعل لإنشاء التعجب على وزن الأمر، مفعوله المصدر المؤول « أن أتحوّلاً » و هو مجرور في اللفظ بحرف الباء الزائدة
- (۳) أقيم: فعل مضارع، مزيد ثلاثي من باب إفعال، معتل و أجوف، إعلاله بالاسكان بنقل الحركة ثم بالقلب، فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً تقديره « أنا »
- (۴) أتحوّلاً: مضارع من باب تفعّل، و المصدر المؤول متعجب منه و مجرور بحرف الباء الزائدة في اللفظ و مرفوع محلاً على أنه فاعل لفعل « أحر »
- ۱۸- « و من يتبّع جاهداً كلّ عثرة يجدها، و لا يسلم له الدهر صاحب! ». عین الصحيح:
- (۱) يجد: معتل و مثال (له الإعلال بالحذف)، فعل جواب شرط و مجزوم، فاعله الاسم الظاهر « صاحب » - الدهر: مفعول به لفعل « يسلم »
- (۲) يسلم: مجرد ثلاثي، معطوف على جواب الشرط فيجوز فيه الجزم و الرفع، فاعله « صاحب » و الجملة فعلية
- (۳) عثرة: اسم الهيئة أو النوع من مصدر « عثر »، مضاف إليه للمضاف « كلّ »، و فعل « يجد » مع فاعله جملة فعلية و نعت للمنعوت « عثرة »
- (۴) يتبّع: مضارع من باب « تفعّل »، فعل شرط و مجزوم - جاهداً: حال مفردة و منصوب و عامل الحال فعل يتبّع، و صاحبها الضمير المستتر في العامل

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (١٩-٣٠)

١٩- عین الخطأ عن اسم التفضيل:

- (١) إستحمد الله خلقه؛ فهو أحمدُ أن يُثنى عليه!
 (٢) خَصِرَ اليوم من أمس درجات؛ فالیومُ أخصر من أمس!
 (٣) حُمِدَ من قنع، أكثر من الذي لم يقنع؛ فالقانع أحمد من غير القانع!
 (٤) اختصر الخطيبُ كلامه عن الصلاة و أسهب في الصوم؛ فكلامه عن الصلاة كان أخصر!

٢٠- عین الخطأ في النسبة:

- (١) يد ← يدي
 (٢) ابن ← ابني
 (٣) مكاتب ← مكاتيبي
 (٤) أخت ← أخوي

٢١- عین ما يختلف عن الباقي في نوع الإعلال:

- (١) إبداع (٢) انّحاد (٣) اعتياد (٤) إیحاء

٢٢- عین حرف الجر شبه زائد:

- (١) ربّ حامل فقه إلى من هو أفقه منه!
 (٢) و إن من شيء إلا يسبح بحمده!
 (٣) إني ما رأيتك منذ يوم الجمعة!
 (٤) الثائب من الذنب كمن لا ذنب له!

٢٣- « ما أطمع فيه أن أنجح في الامتحان؛ أفلا ترى أن لا ينجح إلا المجدد! ». عین الصحيح عن الإعراب:

- (١) أنجح / ينجح (٢) أنجح / ينجح (٣) أنجح / ينجح (٤) أنجح / ينجح

٢٤- عین نوع الجملة فيما أُشير إليه بخط: ﴿ فلا يحزنك قولهم إنا نعلم ما يُسترون و ما يعلنون ﴾ ﴿ لا يحزنك قولهم إن العزة لله جميعاً ﴾:

- (١) معترضة / مفعولية (٢) حالية / حالية (٣) مستأنفة / ابتدائية (٤) مفسرة / مقول القول

٢٥- عین الصحيح عن التوكيد:

- (١) علقت اللوحتين الجميلتين كليهما على جدار الغرفة!
 (٢) إن معلمتنا نفسها قد زرعت في قلوبنا بذور الأمل!
 (٣) غيرت أماكن الكراسي كلّها في صالة الاستقبال!
 (٤) ذهب الحاج أجمع كلّهم لزيارة بيت الله الحرام!

٢٦- عین الخطأ في إعمال أفعال القلوب:

- (١) علمتُ الخير صادقًا!
 (٢) الخير علمتُ صادقًا!
 (٣) الخير صادقًا علمتُ!
 (٤) علمتُ ما الخير صادقًا!

۲۷- عین ما فيه عطف البيان فقط:

- (۱) یا زمیلة الأستاذة؛ ما أصعب عملك!
 (۲) زینب أستاذة حسین أخواها!
 (۳) ماذا عملت؟ أخيراً أم شراً!
 (۴) إن هذه أمتكم أمة واحدة!
 ۲۸- «أكل شيء ما خلا الله باطل». عین الصحیح عن إعراب لفظ الجلالة «الله»:

- (۱) مجرور وجوباً بحرف الجر
 (۲) مرفوع وجوباً على الفاعلية
 (۳) منصوب وجوباً على المفعولية
 (۴) منصوب أو مجرور جوازاً
 ۲۹- عین ما ليس باستغاثه:

- (۱) یا علماء؛ للعلم و الأدب!
 (۲) یا قراء القرآن؛ لكم ما عملتم!
 (۳) یا لذوي الدراسة و یا للخبراء؛ للدراسات الجامعية!
 (۴) یا للعلماء و یا للابداء؛ من ضالة الدراسة في الجامعات!
 ۳۰- عین الخطأ:

- (۱) إحفظي دروسك يا طالبة!
 (۲) حفاظ دروسك يا طالبة!
 (۳) إحفظي يا طالبة دروسك!
 (۴) حفاظ يا طالبة دروسك!

۳۱- آیه زیر در کدام واقعه و در باب کدام طائفه نازل شده است؟

«وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ... مِنْ صِياصِيهِمْ و... تَقْتُلُونَ قَرِيباً و تَأْسِرُونَ قَرِيباً»

- (۱) غزوه خندق - بنی غطفان
 (۲) جنگ احزاب - بنی قریظه
 (۳) غزوه احد - منافقان
 (۴) جنگ خنین - هوازن

۳۲- هجرت مسلمانان از مکه به مدینه و استقرار در این شهر از چه جهت برای قریش ساکن مکه تهدید بود؟

- (۱) قطع سلطه اقتصادی قریش بر یثرب
 (۲) قطع راه تجاری به شام، عراق و یمن
 (۳) قطع سلطه سیاسی قریش بر یثرب
 (۴) قطع راه تجاری به شام

۳۳- نسبت دو رسم جوار و خلع در جاهلیت چه بود؟

- (۱) خلع مقدمه جوار بود.
 (۲) خلع و جوار در برابر هم قرار داشتند.
 (۳) نسبتی با هم نداشتند.
 (۴) جوار مقدمه خلع بود.

۳۴- اهمیت غزوه دومة الجندل چه بود؟

- (۱) شمار زیادی از رهبران دشمن کشته شدند.
 (۲) موجب تضعیف منافقان شد.
 (۳) قدرت اسلام را در مرزهای شمالی آشکار کرد.
 (۴) غنایم زیادی به دست مسلمانان افتاد.

- ۳۵- کدام مورد در وصف اوضاع عراق و حجاز میان سال‌های آغازین خلافت عبدالملک (۶۵ تا ۷۴ ق)، درست است؟
- (۱) با کشته شدن عبدالله بن زبیر به دست حجاج و سرکوبی خوارج توسط مهلب بن ابی صفره اوضاع آرام شد.
  - (۲) قیام ابن زبیر در حجاز و قیام مختار و توابین و خوارج و کیسانیه در عراق، اوضاع را در این مناطق ناآرام ساخت.
  - (۳) با سرکوبی قیام حرّه و قیام ابن زبیر به دست مسلم بن عقبه و حصین بن نمیر و سرکوبی خوارج توسط مهلب بن ابی صفره اوضاع آرام شد.
  - (۴) همکاری خوارج با قیام ابن زبیر، شرکت گسترده موالی ایرانی در قیام مختار و شدت عمل حجاج در سرکوبی قیام حرّه ناامنی را بیشتر ساخت.
- ۳۶- کدام حادثه در دوره خلافت معتصم عباسی رخ داده است؟
- (۱) ابوالستریا به نام و یاری مردی علوی قیام کرد.
  - (۲) شورش زُطها در بطایح بصره سرکوب شد.
  - (۳) حسین بن علی از سادات علوی در فُخ خروج کرد.
  - (۴) خراسان برای همیشه از قلمرو خلافت خارج گشت.
- ۳۷- کدام واقعه، ارتباطی با دوره خلافت مهدی عباسی ندارد؟
- (۱) یکی از خوارج به نام عبدالسلام یَشکری در جزیره خروج کرد.
  - (۲) یوسف بن ابراهیم، معروف به برم در خراسان خروج کرد.
  - (۳) استاد سیس بیشتر خراسان را به تصرف خود درآورد.
  - (۴) مُببَضّه در مرو سر به شورش برداشتند.
- ۳۸- کدام مورد شامل دلایل داخلی سقوط دولت حمدانی نیست؟
- (۱) نزاع‌های خانوادگی
  - (۲) برخورد‌های قبیله‌ای
  - (۳) نزاع‌های مذهبی با اهل سنت
  - (۴) وضع مالیات‌های سنگین
- ۳۹- کدام مورد در تحکیم و تثبیت دولت طولونیان در مصر تأثیر داشت؟
- (۱) شورش‌های فرمطیان در شام
  - (۲) حملات بیزانس به شام و سواحل مصر
  - (۳) برآمدن دولت‌های حمدانی و مرداسی در شام
  - (۴) شورش زنگیان در عراق و ظهور صفاریان در ایران
- ۴۰- ابو عبدالله شیعی از سوی چه کسی و از کدام شهر، با چه مأموریتی و به کدام سرزمین فرستاده شد؟
- (۱) عبیدالله مهدی - حُمیمه - امداد به ابن حوشب - سِجِلْماسه
  - (۲) ابن حوشب - یمامه - همکاری با عبدالله بن میمون - قُیْرُوَان
  - (۳) رستم بن حوشب - لاعه در یمن - دعوت اسماعیلی - افریقیه
  - (۴) عبیدالله مهدی - سَلْمیه - دعوت فاطمی - رِقَادَه
- ۴۱- کدام مورد، درست است؟
- (۱) ابورکوه با استمداد از حمزه ایرانی، مذهب دروزیه را در دوره الحاکم بنیاد نهاد.
  - (۲) ابورکوه یکی از شاهزادگان اموی اندلس در برقه سربرآورد و تا قاهره پیش آمد.
  - (۳) بیت الملک، خواهر حاکم، با یاری ابورکوه درصدد برانداختن خلیفه الحاکم برآمد.
  - (۴) ابورکوه با اعتقاد به حلول و تجسم خدا در الحاکم بامرالله خود را در برابر سُنّیان قرار داد.
- ۴۲- با کدام اقدام، تعارض سیاسی - مذهبی بین خاندان حکومت‌گر نوپای شیعه مذهب آل‌بویه و دستگاه خلافت سنی مذهب عباسی از میان رفت؟
- (۱) ابقاء اختیارات خلیفه در مرکز خلافت
  - (۲) تغییر گرایش معزالدوله از مذهب زیدیه به اثنی‌عشریه
  - (۳) عزل خلیفه المستکفی و نصب المطیع توسط معزالدوله
  - (۴) تقاضای منصب امیرالامرای به‌منظور زمینه‌سازی برای براندازی خلافت عباسی

- ۴۳- کدام مورد، دل‌مشغولی اصلی وشمگیر زیاری در دوره امارتش بود؟
 (۱) همکاری با آل‌سامان و سپهسالاران خراسان برای مقابله با آل‌بویه
 (۲) تلاش برای گسترش قلمرو خویش در منطقه جبال
 (۳) تلاش برای احیاء و تجدید فرمانروایی ساسانیان
 (۴) مخالفت با خلیفه عباسی و جنگ مستمر با وی
- ۴۴- کدام مورد، مهم‌ترین قیام صوفیان شیعی بر ضد شاهرخ تیموری بود؟
 (۱) نوربخشیه (۲) حروفیه (۳) سربداریه (۴) کرامیه
- ۴۵- شورش عرب‌ها، جنگ فراگیر برضد صلیبی‌ها و آزادسازی قبرس به ترتیب در زمان کدام‌یک از سلاطین ممالیک به وقوع پیوست؟
 (۱) منصور قلاوون - ناصر محمد - ناصر فرج
 (۲) اشرف خلیل - ناصر محمد - اشرف برسیای
 (۳) ظاهر بیبرس - منصور قلاوون - اشرف خلیل
 (۴) معزآبیک - ظاهر بیبرس - اشرف برسیای
- ۴۶- انگیزه پناهندگی همایون بابر به دربار شاه طهماسب چه بود؟
 (۱) تلاش جهت مصاهرت با خاندان صفوی
 (۲) جلب حمایت سیاسی - نظامی شاه طهماسب
 (۳) جلب حمایت مذهبی صفویان
 (۴) دوری از سیاست و قصد اقامت و پناهندگی در ایران
- ۴۷- کدام مورد در ارتباط با سامانیان، نادرست است؟
 (۱) سامانیان بیش از آنکه به فکر تقویت دستگاه خلافت و نشر دین اسلام در خراسان و ماوراءالنهر باشند، به تقویت پایه‌های حکومت خود بر مبنای ایران‌گرایی می‌پرداختند.
 (۲) وزیر یا صاحب‌دیوان سامانی غالباً با نظر حاجب‌سالار انتخاب می‌شد که همین امر گاه سبب مداخلات و اختلافات میان درگاه و دیوان می‌شد.
 (۳) اسماعیل بن احمد، بخارا را به یکی از مراکز و تخته‌گاه‌های بزرگ عصر خود تبدیل و آن را همچون بغداد کانون فعالیت علمی و دینی ساخت.
 (۴) سامانیان با مقابله با غلویان طبرستان و آل‌بویه شیعی وفاداری خود را به دستگاه خلافت و دفاع از اهل سنت نشان دادند.
- ۴۸- بنا به گزارش مسعودی در مروج الذهب، یعقوب لیث صفار با چه انگیزه‌ای بر ضد خلیفه عباسی شورید؟
 (۱) ایران‌گرایی: خلیفه را به بی‌توجهی به فرهنگ و رسوم ایرانی متهم کرد.
 (۲) سیاسی: خلافت عباسیان را نامشروع می‌دانست و طرفدار علویان بود.
 (۳) اقتصادی: خلیفه را به بی‌عدالتی و حیف و میل بیت‌المال متهم کرد.
 (۴) مذهبی: خلیفه را به اهمال در امور مذهبی متهم کرد.
- ۴۹- کدام‌یک از امرای ایلخانی اقدام به فتح سرزمین گیلان کرد و قصد او چه بود؟
 (۱) هلاکو - دستگیری برخی از فداییان اسماعیلی پناه برده به آن دیار
 (۲) اولجایتو - تصرف کالاهای آن دیار خصوصاً ابریشم
 (۳) هلاکو - واداشتن امرای محلی به پرداختن مالیات
 (۴) اولجایتو - سرکوبی مخالفان دولت ایلخانی

- ۵۰- مَرَج الصَّفَر كجاست و کدام حادثه مهم در آن به وقوع پیوست؟
- (۱) در شمال سوریه - پیروزی رکن‌الدین بیبرس بندقرداری بر کتبغا
  - (۲) در جنوب اردن - شکست سپاهیان هلاکو از سیف‌الدین قایتبای
  - (۳) در یک منزلی شمال حلب - شکست قانصوه برجی از سلطان سلیم عثمانی
  - (۴) در جنوب دمشق - شکست نهانی غازان محمود از ملک ناصر محمد مملوک بحری
- ۵۱- نخستین جنگ مالیک و عثمانیان در کدام منطقه روی داد و نتیجه آن چه بود؟
- (۱) کیلیکیه - پیروزی نه چندان قاطع مالیک و بازگشت حاکمیت مالیک بر منطقه
  - (۲) مرج دابق - هزیمت عثمانی و بازگشت مالیک به شمال شام
  - (۳) کیلیکیه - پیروزی قاطع عثمانیان و تسلط آنان بر شمال شام
  - (۴) مرج دابق - پیروزی عثمانیان و تسلط آنان بر شام
- ۵۲- کدام مورد در خصوص علل ناکامی حر بن عبدالرحمن ثقفی، والی اموی اندلس در آن سوی پیرنه و بازگشت وی به اندلس درست است؟
- (۱) هم‌پیمانی گروه‌های مختلف مسیحی و فرانکها برضد مسلمانان در سپتامیه و تولوز
  - (۲) شکست سخت مسلمانان از مسیحیان در دریای مدیترانه و کمبود نیروی نظامی
  - (۳) ناآرامی در قرطبه و آگاهی از تجمع مسیحیان ناوار و بشکنس برضد مسلمانان
  - (۴) سرمای سخت و ناآشنایی مسلمانان با راه‌ها و ممالک آن سوی پیرنه
- ۵۳- کدام مورد در رویگردانی بربران از «کاهنه» و سرانجام شکست او از مسلمانان نقشی تعیین‌کننده داشت؟
- (۱) تخریب اراضی بربران و اتخاذ سیاست زمین سوخته
  - (۲) همکاری با رومیان و رهبران قبیله‌ای طرفدار بیزانس
  - (۳) انتساب به قبیله گراوه یهود و در نتیجه ناراضی بربران
  - (۴) بی‌توجهی به خواست دینی بربران و توجه به سحر و کهنات
- ۵۴- کدام مورد در خصوص اقدامات سیاسی عبدالرحمن ناصر، درست است؟
- (۱) اتکاء به صفالبه و برکشیدن آنان در برابر عرب‌ها و بربرها
  - (۲) اعطای امتیازات سیاسی و اجتماعی به مولدان و مستعربان مناطق ثغور
  - (۳) دادن امتیازات به دولت‌های محلی مسلمان چون بنی حجاج در اشبیلیه
  - (۴) دلجویی و تسامح با پادشاهان مسیحی با هدف بهبود وضع سیاسی اندلس
- ۵۵- کدام مورد، دقیق‌ترین وصف درباره عصر والیان در اندلس است؟
- (۱) گسترش اسلام در جلیقیه و لیون و پیروزی قاطع فاتحان مسلمان در برابر مسیحیان اسپانیا
  - (۲) استفاده گسترده از صفالبه، بربرها و عرب‌ها در سپاه مسلمانان و فتح کامل گالیسیا و سپتامیه
  - (۳) هم‌زیستی مسالمت‌آمیز مسلمانان اندلس با فرانک‌ها و گُت‌ها و در نتیجه، گسترش اسلام در شمال اسپانیا
  - (۴) بی‌ثباتی‌های سیاسی و نظامی ناشی از کشمکش‌های قبایل عربی و بربری و لشکرکشی به آن سوی پیرنه

- ۵۶- کدام مورد در خصوص تجدید سازمان اداره کشور و تحول اجتماعی در عصر صفوی، درست است؟
- (۱) مسلط کردن تاجیک‌ها بر ترکمن‌های قزلباش
  - (۲) برقراری تعادل و توازن میان ترکمن‌ها و تاجیک‌ها
  - (۳) تقویت تاجیک‌ها در برابر ترکمن‌ها و ارتقای جایگاه صوفیان
  - (۴) وارد کردن عنصر سومی موسوم به «قوللر» در کنار ترکمن‌ها و تاجیک‌ها و تغییر معیار پیشرفت از «عضویت در طبقات خاص» به «وفاداری به شاه»
- ۵۷- اقتصاد داخلی عصر صفوی بر کدام پایه‌ها استوار بود؟
- (۱) گلهداری و صنایع
  - (۲) کشاورزی و گلهداری
  - (۳) کشاورزی و تجارت
  - (۴) تجارت و صنایع
- ۵۸- معاهده ادرنه در دوره کدام سلطان عثمانی و از سوی کدام قدرت اروپایی به دولت عثمانی تحمیل شد و هدف قدرت مذکور از تحمیل این معاهده چه بود؟
- (۱) سلطان سلیم سوم - فرانسه - فراهم کردن شرایط و زمینه‌های استقلال یونان از عثمانی
  - (۲) سلطان مصطفی چهارم - اتریش - جدا ساختن صربستان و انضمام آن به قلمرو خاندان هابسبورگ
  - (۳) سلطان محمود دوم - روسیه - تضعیف عثمانی‌ها و زمینه‌سازی برای پیشروی‌های آینده سپاه روس
  - (۴) سلطان عبدالمجید اول - بریتانیا - ممانعت از مداخله روس‌ها در امور داخلی عثمانی و امتیازگیری از آن
- ۵۹- در ایام اضمحلال دولت عثمانی در شرایطی که نیروهای عثمانی مستقر در سوریه به شدت مقاومت می‌کردند، کدام واقعه موجب شد تا پادگان عثمانی در دمشق تخلیه شود و حلب و حمص سقوط کنند؟
- (۱) انعقاد معاهده مندرس با بریتانیا و الزام به تخلیه پادگان دمشق از سوی عثمانی
  - (۲) اشغال بیروت از سوی ناوگان دریایی فرانسه و سقوط طرابلس و اسکندرون
  - (۳) شورش ناسیونالیست‌های عرب مستقر در دمشق بر ضد نیروهای عثمانی
  - (۴) بمباران هوایی شهر دمشق از سوی نیروی هوایی فرانسه و بریتانیا
- ۶۰- در دوره سلطان مراد سوم شیخ‌الاسلام عثمانی بنابر کدام واقعه و با چه بهانه‌ای طی عریضه‌ای به سلطان از او درخواست کرد رصدخانه استانبول ویران شود؟
- (۱) شیوع وبا - ممانعت از اقدامات گستاخانه برای راه یافتن به اسرار الهی
  - (۲) شکست‌های مکرر سپاه عثمانی - نارضایتی خداوند از به کار گرفتن غیرمسلمانان در رصدخانه
  - (۳) زلزله در استانبول - ناتوانی رصدگران در شناسایی زمان وقوع زلزله برخلاف دعاوی پیشین آنان
  - (۴) آتش‌سوزی در رصدخانه - غیر شرعی بودن اشاعه علم هیئت و رواج پیشگویی‌های غیرواقعی بین مردم
- ۶۱- در فعالیت‌های علمی کدام پزشک ایرانی، «کاربست روش تجربی مقدماتی» بارزتر بود؟
- (۱) رازی
  - (۲) ابن سینا
  - (۳) ابن ربن طبری
  - (۴) علی بن عباس اهوازی
- ۶۲- کدام عامل، تأثیر و کاربرد بیشتری در پیدایش و شکل‌گیری تاریخ‌نگاری اسلامی طی قرن اول هجری داشت؟
- (۱) نگارش کتاب‌های انساب قبایل
  - (۲) گردآوری نخستین مجموعه‌های حدیثی
  - (۳) تألیف تک‌نگاری‌های تاریخی
  - (۴) پیدایش و گسترش دیوان‌سالاری

- ۶۳- کدام کتاب از منابع نادر و بسیار مهم تاریخ و نسب امرای آق‌قویونلو است و مؤلف آن کیست؟
- (۱) دیار بگریه - ابوبکر تهرانی
  - (۲) دیار بگریه - فضل‌الله بن روزبهان خنجی
  - (۳) مطلع‌السعدین و مجمع‌البحرین - ابوبکر تهرانی
  - (۴) مطلع‌السعدین و مجمع‌البحرین - فضل‌الله بن روزبهان خنجی
- ۶۴- کدام مورخ، نخستین بار به صراحت از حب وطن به عنوان انگیزه نگارش کتاب خود در تاریخ محلی یاد کرده است؟
- (۱) ابن ازرق در تاریخ موصل
  - (۲) حسن بن محمد قمی در تاریخ قم
  - (۳) مافروخی در محاسن اصفهان
  - (۴) عمر بن شبه در تاریخ المدینه المنوره
- ۶۵- در کدام منبع تاریخی از اسناد دیوانی استفاده گسترده‌ای شده است؟
- (۱) المنهل الصافی، ابن تغری بردی
  - (۲) البرق الشامی، عماد اصفهانی
  - (۳) اخبار الدولة العباسیه، مؤلفی ناشناخته
  - (۴) تاریخ بیهق، ابن فندق
- ۶۶- کدام محدث را می‌توان حلقه مشترک در سلسله راویان سیره دانست؟
- (۱) عروة بن زبیر بن عوام
  - (۲) ابان بن عثمان بن عفان
  - (۳) محمد بن مسلم بن شهاب زهري
  - (۴) ابو محمد سعید بن مسیب تابعی
- ۶۷- کدام مورد، درست است؟
- (۱) التاریخ الباهر، کتابی است در تاریخ دودمان اتابکان زنگی، تألیف ابن اثیر
  - (۲) تاریخ یمینی، تاریخی است تک‌نگارانه در شرح احوال یمین الدوله محمود غزنوی، اثر غنّبی
  - (۳) البداية و النهایه، کتابی است جامع در تاریخ دمشق از آغاز تا زمان مؤلف، از عمادالدین ابن کثیر
  - (۴) تاریخ مسعودی، اثری است جامع مشتمل بر تاریخ سامانیان، غزنویان و سلاجقه، تألیف ابوالفضل بیهقی
- ۶۸- کدام مورد از منابع، متعرض کتاب سوزی مسلمانان نشده است؟
- (۱) مختصر الدول ابن عبری
  - (۲) تاریخ سریانی ابن العبری
  - (۳) اخبار الحکماء جمال‌الدین قفطی
  - (۴) الافاده و الاعتبار عبداللطیف بغدادی
- ۶۹- مصطلحات «شیء»، «مال»، «کعب» و «مال کعب»، اختصاص به کدام دانش اسلامی دارد؟
- (۱) علم تنجیم
  - (۲) جبر و مقابله
  - (۳) علم نجوم
  - (۴) مخروطات و هندسه
- ۷۰- وسیله‌ای که خجندی برای تعیین لحظه عبور خورشید از نصف‌النهار ساخت چه نام داشت؟
- (۱) ذات الربیعین
  - (۲) صفیحه جامع
  - (۳) سدس فخری
  - (۴) عصای طوسی
- ۷۱- «مسأله الهازن» در ارتباط با کدام مسئله و موضوع فیزیک نور است؟
- (۱) اتاق تاریک
  - (۲) رنگین‌کمان
  - (۳) ایصار و دیدن
  - (۴) بازتاب و آینه کروی
- ۷۲- کدام مورد در خصوص «جوامع الاسکندرانیین»، درست است؟
- (۱) مجموعه رسایل نجومی یونانی
  - (۲) خلاصه علوم اسکندرانی
  - (۳) خلاصه علوم ریاضی اسکندریه
  - (۴) برنامه آموزش طب اسکندریه
- ۷۳- ابن خردادبه بلاد شمال، شامل ارمنیه، آذربایجان، ری، دماوند، طبرستان و گیلان را چه نام نهاده است؟
- (۱) آفور
  - (۲) رحاب
  - (۳) جربی
  - (۴) جبال

- ۷۴- کدام اثر را می توان مستقلاً در دسته جغرافیای ریاضی جای داد؟
 (۱) تحدید نهایات الاماکن بیرونی (۲) آثار الباقیه بیرونی
 (۳) تقویم البلدان ابوالفداء (۴) کتاب البلدان ابن فقیه
- ۷۵- تقسیم ربع مسکون به ۹ قسمت، منسوب به چه کسانی است؟
 (۱) یونانیان (۲) هندیان (۳) ایرانیان (۴) عربها
- ۷۶- کدام کالای تجاری در جغرافیای اقتصادی مصر در عصر فتوح از اهمیت بیشتری برخوردار بود؟
 (۱) غلات (۲) پاپیروس (۳) برده (۴) گیاهان دارویی
- ۷۷- کدام مورد از اسباب اسلامی شمرده شدن جغرافیای مکتب بلخی نیست؟
 (۱) عنایت ویژه به وصف دارالاسلام
 (۲) توجه به احادیث و آیات با مضامین جغرافیایی
 (۳) قابل بودن به مرکزیت مکه در ربع مسکون و اولویت دادن به مکه و مدینه در ترتیب وصف بلاد
 (۴) توجه ویژه به اماکن مقدس و اولویت دادن به شهرهای ساخته شده در دوره اسلامی در ترتیب وصف بلاد
- ۷۸- کدام شهر از مستحذات مسلمانان نیست؟
 (۱) تونس (۲) رقه (۳) قیروان (۴) فاس
- ۷۹- کدام مورد، گزاره زیر را به درستی کامل می کند؟
 «زیباترین مسجد دوره .....، مسجد کبود تبریز است که در ..... ساخته شده است.»
 (۱) صفوی - ربع اول سده دهم هجری (۲) ایلخانی - اواسط سده هشتم هجری
 (۳) ایلخانی - سال ۷۲۲ هجری (۴) تیموری - نیمه سده نهم هجری
- ۸۰- «کاتیدرال لامینکتا»، نام لاتینی کدام بنای اسلامی است؟
 (۱) مسجد بزرگی که عبدالرحمن داخل در قرطبه ساخت.
 (۲) نام شهری است که عبدالرحمن ناصر در اندلس بنا کرد.
 (۳) نام دیگر کاخ الحمراء است که محمد بن یوسف در غرناطه ساخت.
 (۴) نامی که مسیحیان به جامع اموی دمشق داده اند که بر جای کلیسای پیشین ساخته شده بود.
- ۸۱- کدام مورد، حاوی متقن ترین روش های اخذ و نقل حدیث است؟
 (۱) قراءت - املاء - وجاده (۲) سماع - قراءت - املاء
 (۳) قراءت - سماع - کتابت (۴) املاء - کتابت - سماع
- ۸۲- کدام مورد در خصوص مقایسه دو منطقه جنوبی و شمالی جزیره العرب، درست است؟
 (۱) به دلیل قدمت اسکان عرب مستعربه در منطقه شمالی نسبت به عرب عاربه در منطقه جنوبی، قدمت تاریخی آن بیشتر است.
 (۲) وجود رودخانه های دائمی در منطقه جنوبی سبب قدمت پیدایش شهرها و دولت شهرها در منطقه جنوبی نسبت به منطقه شمالی شده است.
 (۳) وجود آب در منطقه جنوبی عامل اصلی پیدایش و دگرگونی های تاریخی در آن نسبت به منطقه شمالی بوده است.
 (۴) به سبب وجود خانه کعبه در منطقه شمالی، تاریخ انسانی در این منطقه مقدّم بر منطقه جنوبی است.
- ۸۳- بارزترین مظهر تغییر مذهبی در مصر در دوره صلاح الدین ایوبی چه بود؟
 (۱) گسترش نحله اهل حدیث و مذهب حنفی (۲) گسترش نحله اشعری و مذهب شافعی
 (۳) رسمی شدن مذهب مالکی و گسترش تصوف (۴) رسمی شدن مذهب حنبلی و سرکوب تشیع امامی

- ۸۴ - کدام مالیات‌ها در عصر نبوی تقریباً هم‌زمان وضع و تشریح شده است؟
 (۱) عشور و مکوس (۲) جزیه و خراج (۳) خمس و زکات (۴) جزیه و زکات
- ۸۵ - ماوردی در ذیل وظایف دهگانه قاضی، وظیفه هشتم را «النظر فی مصالح عمله من الکف عن التعدی فی الطرقات و الافنیه» ذکر کرده است؛ این وظیفه مستقلاً به عهده کدام دیوان دیگر نیز قرار داشت؟
 (۱) شرطه (۲) مظالم (۳) حسبه (۴) برید
- ۸۶ - کدام مورد در خصوص مدرسه مستنصریه بغداد، نادرست است؟
 (۱) پس از یورش مغول، چون نظامیه و دیگر مراکز از میان رفت.
 (۲) پس از یورش و خرابی مغول، بازسازی و دایر گردید.
 (۳) منحصر و مختص به یک مذهب و یک مکتب نبود.
 (۴) فضا و موقوفات آن برتر و بیشتر از نظامیه بود.
- ۸۷ - افزون بر بغداد، کدام شهرها به فرمان منصور عباسی احداث شده است؟
 (۱) انبار - هاشمیه (۲) رافقه - واسط (۳) هاشمیه - واسط (۴) رصافه - رافقه
- ۸۸ - کدام مورد حاوی اطلاعات درست درباره مدارس نظامیه است؟
 (۱) جز شیعی مذهبیان، دیگر فرق در آن راه داشتند.
 (۲) جز فقه و حدیث، درسی دیگر در آن عرضه نمی‌شد.
 (۳) دولتی بود و اختصاص به مذهب شافعی و مکتب اشعری داشت.
 (۴) دولتی بود و جز شافعیان و حنفیان معتزلی در آن راه نداشتند.
- ۸۹ - کدام مورد در خصوص «هنریش بکر» مستشرق آلمانی، درست است؟
 (۱) با پایبندی مسلمین به شرع، به‌عنوان نیروی محرکه تمدن اسلامی موافق بود.
 (۲) با برتر دانستن تمدن اسلامی، با توسعه‌طلبی آلمان در قلمرو اسلام موافق بود.
 (۳) به‌سبب برتری تمدن یونانی، با حفظ و مطالعه تمدن اسلامی موافق نبود.
 (۴) با همسانی و ارتباط تمدن‌های اسلام و مسیحیت موافق بود.
- ۹۰ - کدام مورد درباره مقدار و جنس جزیه مأخوذ از اهل کتاب، درست است؟
 (۱) منصوص، مقطوع و یکسان نبود.
 (۲) در پرداخت هر مقدار از کالا و یا نقد آزاد بودند.
 (۳) بنا بر شیوه خلیفه دوم با مردم شام و عراق عمل می‌شد.
 (۴) طبق عملکرد پیامبر (ص) با اهل یمن یک دینار برابر ۱۲ درهم بود.

